

Luc DEJONGHE, *Ronse, Vlaams Schiereiland. Kroniek van een Taalstrijd*. Ronse 1986. 480 fr. ; te bestellen bij L. Dejonghe, Prof. J. Bordetlaan 40, 9600 Ronse. PCR 000-0506277-34.

De uiteindelijke vraag, die de auteur, een geboren (in 1920) en getogen Ronseenaar, die in deze stad ononderbroken heeft gewoond en er als leraar (wiskunde) heeft gewerkt, wil beantwoorden, is : Waarom is Ronse niet geëvolueerd tot een „Klein-Brussel” of tot een tweede verwaaldt Moeskroon of tot een ander „Voerens kruitvat” ? Zijn „kroniek van een taalstrijd” is een geslaagd en vlot leesbaar overzicht geworden.

De oudste oorkonden zijn, zoals te verwachten, in het Picardisch gesteld, de plaatsnamen — de oudste bewijzen van taalgebruik — zijn 95 % Nederlands-Germaans. Er is geen reden om aan te nemen dat de taaltoestand in Ronse gedurende de hoge middeleeuwen anders zou geweest zijn dan b.v. in Ieper. Uit de archiefdocumenten onlangs door drs. Gadeyne bestudeerd, blijkt dat zeker vanaf 1327 tot 1684 de ambtelijke taal in Ronse het Nederlands is geweest ; ook de historische gegevens over het culturele leven bevestigen het Vlaamse taalkarakter van Ronse. De gedeeltelijke verfransing is begonnen tijdens de inlijving bij Frankrijk van 1680 tot 1700 en werd versterkt tussen 1796 en 1814 gedurende de tweede Franse overheersing met haar bewust verfransende taalpolitiek. Na 1830, met de absolute vrijheid op taalgebied, geraakten de Vlaamse dialecten in een minderwaardigheidspositie en werd bijgevolg, zeker te Ronse, het Frans voor de gegoeden de status- en carriëretaal bij uitstek ; zo ontstond de sociale taalgrens. De Ronsese volksmensen van geringe afkomst maakten evenwel de meerderheid van de bevolking uit, zodat het typisch Ronsese Vlaamse volksdialect veruit de meest gesproken taal bleef. Pas op het einde van de 19de en in het begin van de 20ste eeuw is er bij de kleine burgerij iets te merken van een Vlaams ontwaken en bewustworden.

Nog vóór W.O.I. kende de Vlaamse Beweging te Ronse een definitieve doorbraak dank zij o.a. de doorgedreven actie van Leo Vindevogel, wiens journalistieke bijdragen (sinds 1907) in het weekblad *Het Volk van Ronse* zeer belangrijk waren voor de ontplooiing van de Vlaamse gedachte in de taalgrensstad

(zie *W.T.* XLVI, 1987). In 1911 werd te Ronse een afdeling van het Davidsfonds opgericht en begon ook een deel van de katholieke burgerij begrip op te brengen voor het Vlaamse standpunt. De houding van de andere partijen (de katholieke conservatieve vleugel van Patria, later ook Rex, de liberale franskiljons en de socialisten) werd sterk bepaald — meestal in negatieve zin — door hun verhouding tot de Vlaamse strijder Vindevogel. Naast Vindevogel, die reeds naar de vastlegging van de taalgrens streefde, mag ook de „man van de daad”, Flor Grammens, niet vergeten worden, die vanuit Ronse en met de hulp van het Davidsfonds zijn ophefmakende taalgrensactie startte. Na de uitschakeling van Vindevogel en nog gedurende de repressie zette Jan Verroken de strijd verder. Hij heeft er machtig toe bijgedragen om van Ronse een Vlaamse stad te maken. Door de felle tegenkanting van het francofone front, o.a. van „Renaix-bilingue” en ten gevolge van de vervalste talentstelling (P. Vermeylen), waarvan hier een interessant relaas wordt gebracht, kon voor Ronse slechts het statuut verkregen worden van een Vlaamse stad met faciliteiten voor de Franstaligen.

L. Dejonghe is er goed in geslaagd naast de weergave van de feiten, het peilen naar de diepere oorzaken en de portrettering van de voornaamste „acteurs” ook het klimaat weer te geven, waarin het Ronsese gebeuren zich heeft afgespeeld. In een interview zegde hij, dat zijn boek in de eerste plaats een „verhaal” wil zijn voor de jongeren, die het harde van de strijd niet hebben meegemaakt en hierdoor onwetend en onverschillig dreigen te worden.

Sylvain DE LANGHE